

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 4g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 63 alin. (2) punctul 2) din Codul de procedură penală
(*menținerea în calitate de bănuț a persoanei în privința căreia a fost aplicată
o măsură preventivă neprivativă de libertate*)

CHIȘINĂU

4 iunie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 11 ianuarie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 4 iunie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 63 alin. (2) punctul 2) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Iulian Cașu, în interesele dlui Ion Dima, parte în dosarul nr. 1-298/2022, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul central.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecătoare Tamara Mereuță de la Judecătoria Hâncești, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 11 ianuarie 2022, dl Ion Dima a fost înlăturat de către ofițerul din cadrul Inspectoratului Național de Securitate Publică de la conducerea mijlocului de transport pe baza articolului 182¹ din Codul de procedură penală, pentru că a refuzat să fie supus testării alcoolscopice. Totodată, i-a fost ridicat permisul de conducere pe baza articolului 182 alin. (2) din Codul de procedură penală.

4. La 14 ianuarie 2022, prin ordonanța unui ofițer de urmărire penală, a fost pornită urmărirea penală în privința dlui Ion Dima pentru pretinsa comitere a infracțiunii prevăzute de articolul 264¹ alin. (3) din Codul penal. Acest articol incriminează refuzul conducătorului mijlocului de transport de a fi supus testării alcoolscopice.

5. Totodată, la 14 ianuarie 2022, prin ordonanța unui procuror, dl Ion Dima a fost recunoscut în calitate de bănuit în această cauza penală. De asemenea, la aceeași dată, procurorul cazului o emis o ordonanță privind autorizarea ridicării provizorii a permisului de conducere al dlui Ion Dima și a formulat, în acest sens, un demers în fața judecătorului de instrucție. Printr-o încheiere din 25 ianuarie 2022, Judecătoria Hâncești, sediul central, a admis demersul în discuție. Această încheiere a fost contestată, fără succes, în fața Curții de Apel Chișinău.

6. Totodată, la 25 ianuarie 2022, dl Ion Dima a fost pus sub învinuire pentru pretinsul refuz de a fi supus testării alcoolscopice potrivit articolului 264¹ alin. (3) din Codul penal.

7. La 2 martie 2022, dl avocat Iulian Cașu i-a solicitat procurorului de caz să-i restituie dlui Ion Dima permisul de conducere, pentru că a expirat termenul măsurii preventive. Printr-o ordonanță din 15 martie 2022, procurorul cazului a refuzat restituirea permisului de conducere. Ordonanța în discuție a fost menținută în toate căile de atac exercitate.

8. La 4 octombrie 2022, dl avocat Iulian Cașu a formulat o plângere împotriva ordonanțelor de recunoaștere a calității de bănuit și de învinuit a dlui Ion Dima. Procurorul-șef interimar al raionului Hâncești a respins această plângere printr-o ordonanță din 13 octombrie 2022. Ordonanțele în discuție au fost contestate în fața judecătorului de instrucție pe baza articolului 313 din Codul de procedură penală.

9. La 14 octombrie 2022, cauza penală în privința dlui Ion Dima a fost trimisă pentru examinare în fond la Judecătoria Hâncești, sediul central. Din acest motiv, plângerea împotriva ordonanțelor referitoare la calitatea de bănuit și de învinuit a dlui Ion Dima a fost transmisă judecătorului care judecă această cauza în fond.

10. La 31 octombrie 2022, prin Încheierea Judecătoriei Hâncești, a fost prelungită măsura preventivă privind ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport aplicată dlui Ion Dima, până la soluționarea definitivă a fondului cauzei. Recursul formulat împotriva acestei încheieri a fost respins de către Curtea de Apel Chișinău la 23 noiembrie 2022.

11. La 13 noiembrie 2023, dl avocat Iulian Cașu a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 63 alin. (2) punctul 2) din Codul de procedură penală.

12. Printr-o încheiere din 18 decembrie 2023, judecătoria cazului a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

13. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

14. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 63 Bănuitul

„[...]”

(2) Organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuित:

- 1) persoana reținută – mai mult de 72 de ore;
- 2) persoana în privința căreia a fost aplicată o măsură preventivă neprivativă de libertate – **mai mult de 10 zile din momentul când i s-a adus la cunoștință ordonanța despre aplicarea măsurii preventive;**
- 3) persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

15. Autorul excepției susține că o măsură preventivă neprivativă de libertate poate produce efecte nu doar din momentul când i se aduce la cunoștință, ci și în alte circumstanțe. Astfel, în opinia sa, termenul de 10 zile în care poate fi menținută calitatea de bănuित a persoanei în privința căreia a fost aplicată o măsură preventivă neprivativă de libertate trebuie calculat din momentul aplicării acesteia.

16. Totodată, autorul afirmă că o măsură neprivativă de libertate poate fi aplicată nu doar printr-o ordonanță, așa cum prevede norma contestată, ci și printr-o încheiere judecătorească. Din acest motiv, norma în discuție creează confuzii cu privire la momentul de când începe a curge termenul de 10 zile în care organul de urmărire penală poate să mențină persoană în calitate de bănuित.

17. În fine, autorul excepției afirmă că norma contestată este contrară articolelor 20, 23, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

18. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

19. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

20. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

21. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 63 alin. (2) punctul 2) din Codul de procedură penală, care stabilește că organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuit mai mult de 10 zile persoana care a fost informată cu privire la ordonanța de aplicare a măsurii neprivative de libertate. Curtea constată că articolul 63 alin. (2) punctul 2) din Codul de procedură penală nu a făcut anterior obiectul controlului de constituționalitate.

22. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care persoanei i-a fost aplicată măsura preventivă neprivativă de libertate ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijlocului de transport. Astfel, Curtea consideră că norma contestată ar putea fi aplicată în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

23. Autorul sesizării afirmă că norma contestată este contrară articolelor 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*claritatea legii*), 26 (*dreptul la apărare*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

24. În jurisprudența sa, Curtea a precizat că articolele 23 și 54 din Constituție nu au o aplicare de sine stătătoare. Aceste norme nu pot fi invocate de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (a se vedea DCC nr. 91 din 25 iulie 2023, § 12).

25. Articolul 20 din Constituție, care reglementează dreptul de acces liber la justiție, își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Totodată, articolul 26 din Constituție, care garantează în mod distinct dreptul la apărare, își găsește corespondența în articolul 6 § 3 din Convenția Europeană (a se vedea DCC nr. 37 din 30 martie 2021, §§ 32-33).

26. Articolul 26 din Constituție și articolul 6 § 3 lit. a) din Convenția Europeană îi recunosc persoanei dreptul de a fi informată nu doar cu privire la cauza acuzației, adică la faptele materiale de care este acuzată și pe care se bazează acuzația, dar și cu privire la încadrarea juridică a faptelor, în mod detaliat (a se vedea DCC nr. 63 din 11 iunie 2020, § 23). Astfel, garanțiile stabilite de articolul 26 de Constituție reprezintă aspecte precise ale dreptului la un proces echitabil prevăzute de articolul 20 din Constituție și articolul 6 § 1 din Convenție (a se vedea *Murtazaliyeva v. Rusia* [MC], 18 decembrie 2018, § 90).

27. În acest sens, Curtea observă că articolul 63 alin. (1) din Codul de procedură penală stabilește actele procedurale prin care persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuit, care sunt, după caz, procesul-verbal de reținere, ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate, sau ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit. Totodată, legislatorul a stabilit la alin. (2) din același articol termene precise în care organul de urmărire penală este în drept să mențină persoana în calitate de bănuit. Așadar, termenele reglementate de alin. (2) trebuie citite împreună cu dispozițiile alin. (1) al articolului 63 din Codul de procedură penală.

28. În cazul aplicării măsurii preventive neprivative de libertate în privința unei persoane, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină persoana în

calitate de bănuir mai mult de 10 zile din momentul când i s-a adus la cunoștință ordonanța despre aplicarea măsurii preventive respective.

29. Cu referire la ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport, Curtea observă că articolul 182 din Codul de procedură penală reglementează în mod special motivul, modul și particularitățile procedurale ale aplicării acestei măsuri preventive.

30. Totuși, alin. (2) al aceluiași articol îi impune organului de constatare obligația de a ridica permisul de conducere până la pronunțarea încheierii judecătorești de instrucție, în cazul unei infracțiuni pentru care se prevede pedeapsa privării de dreptul de a conduce mijloace de transport sau anulării acestui drept. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că aceasta prevedere urmărește scopul înlăturării de la conducerea mijloacelor de transport a șoferilor periculoși, asigurând astfel siguranța altor participanți la trafic. Sub acest aspect, Curtea Europeană a reținut că retragerea imediată a permiselor de conducere pentru comiterea unor infracțiuni în domeniul transporturilor reprezintă o măsură de urgență și de precauție (a se vedea DCC nr. 131 din 19 noiembrie 2020, § 29).

31. Pe de altă parte, Curtea a notat în jurisprudența sa că stabilirea la articolul 63 alin. (2) din Codul de procedură penală a termenelor în care persoana poate avea statut de bănuir asigură claritatea și previzibilitatea normei restrictive (a se vedea DCC nr. 164 din 30 noiembrie 2023, § 21).

32. În acest sens, Curtea observă că autorul susține că repercusiunile în privința sa au avut loc atunci când i-a fost ridicat efectiv permisul de conducere și că termenul de 10 zile stabilit de norma contestată trebuie calculat din acest moment. Totuși, Curtea nu poate examina caracterul repercusiunilor în cauze particulare și nici nu poate verifica când a început să curgă un termen prevăzut de lege într-un caz concret. Competența sa este limitată la examinarea ingerințelor cu caracter abstract, *i.e.* dacă prevederea legală pe care o contestă autorul afectează exercițiul drepturilor garantate de Constituție (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 62 din 13 mai 2021, § 21).

33. De asemenea, Curtea observă că, sub aparența unor critici referitoare la neclaritatea prevederii contestate în coroborare cu alte norme procesual-penale, autorul sesizării își exprimă, de fapt, dezacordul cu felul în care acestea au fost interpretate și aplicate în cauza sa. Curtea reamintește că sarcina verificării respectării normelor procesual-penale în fiecare cauză particulară le revine instanțelor judecătorești (a se vedea DCC nr. 164 din 30 noiembrie 2023, § 23).

34. Așadar Curtea nu poate constata în această cauză incidența articolelor 20 și 26 din Constituție. Pentru că nu s-a demonstrat incidența drepturilor fundamentale invocate de autorul sesizării, Curtea subliniază că nici articolele 23 și 54 din Constituție nu sunt incidente.

35. Prin urmare, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea în cauză privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 63 alin. (2) punctul 2) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Iulian Cașu, în interesele dlui Ion Dima, parte în dosarul nr. 1-298/2022, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 4 iunie 2024

DCC nr. 54

Dosarul nr. 4g/2024